

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. d)

Filosofie

Test 20

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÉTEL

30 pont

Írjátok le a vizsgalpra a helyes válasznak megfelelő betűt, az alábbi esetek mindegyikében. Mindegyik kérdéscsoportnál csak egyetlen helyes válasz létezik.

1. Az élet értelmének problematikája jellemző:
 - a. a gnoszeológiára
 - b. az episztemológiára
 - c. az emberi természetre
 - d. a közös javak természetére
2. Az emberi magatartásnak a jó és a rossz függvényében való megítélése jellemző:
 - a. az esztétikára
 - b. az erkölcsre
 - c. az ontológiára
 - d. a funkcionalizmusra
3. Alkalmazott etikai problémának számít:
 - a. az ember társadalmi jellege
 - b. a tévedések kiküszöbölése a megismerés folyamatában
 - c. az abszolút idő megállapítása
 - d. az eutanázia
4. Az alábbiak közül melyik viszonypárt implicálja a társadalmi-politikai szabadság:
 - a. azonosság-másság
 - b. egyén-állam
 - c. jó-rossz
 - d. igazság-tévedés
5. Milyen cselekedetekre utal az élet értelmének fogalma:
 - a. az emberi életet beteljesítő cselekedetekre
 - b. a véletlen cselekedetekre
 - c. a más emberek cselekedeteire
 - d. a mellékes cselekedetekre
6. A társadalmi-politikai felelősség feltételezi:
 - a. a szabad akarat hiányát
 - b. az egyén racionális döntési képességét

- c. a fájdalom állapotát és az élvezet hiányát
 - d. a véletlenszerű ítéleteket
7. Egy probléma az alkalmazott etika hatáskörébe tartozik, ha:
- a. ellentétes vélemények kialakulásához vezet és erkölcsi tartalma van
 - b. konvergens gondolkodás révén tárgyalható
 - c. megoldása algoritmusok alkalmazásával történik
 - d. nem implicál ellentétes nézőpontokat
8. Kinek a műveiben fontos téma a társadalmi-politikai szabadság:
- a. R. Descartes
 - b. I. Kant
 - c. J. St. Mill
 - d. L. Wittgenstein
9. Mi határozza meg a cselekedetek erkölcsi értékét az utilitarista felfogás szerint:
- a. a várt eredmények megvalósítása
 - b. az erkölcsi törvény betartásának szándéka
 - c. a cselekedetek alapját képező hajlam
 - d. a kötelesség, amelyből a cselekvéseket végrehajtják
10. A társadalmi-politikai szabadság témája jellemző:
- a. az ismeretelméletre
 - b. a politikai filozófiára
 - c. a lételméletre
 - d. az elveszett idő elméletére

II. TÉTEL

30 pont

A. A baloldali oszlopban erkölcsfilozófiai fogalmakat soroltunk fel, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz kijelentések szerepelnek, megszámozva. Írjátok le a vizsgalapra a baloldali oszlopban található betűk és a jobboldali oszlopban található számok közötti helyes társításokat.

a. Eudemonista etika	1. Központi fogalma a <i>kötelesség</i> .
b. Utilitarista etika	2. Úgy tartja, hogy az isteni törvény a moralitás végső és egyetemes alapja.
c. Deontologikus etika	3. Több konkrét cselekedet elemzéséből következtet erkölcsi elvekre.
d. Alkalmazott etika	4. Az antik hedonizmus modern változata.
	5. Úgy tartja, hogy a legnagyobb jó az ember számára a ráció erkölcsi előírásai által vezérelt gyakorlati tevékenység.

16 pont

B. Érveljetek, körülbelül tíz sor terjedelemben, a következő tézis mellett vegy ellen:

Az ember egyedül magatartásának másokra való hatásáért vonható felelősségre a társadalom által.

(J. St. Mill)

8 pont

C. Alkossatok egy példát, amelynek alapján rámutattok a lelkiismereti szabadság és a vallásszabadság szerepére/fontosságára egy demokratikus társadalomban. **6 pont**

III. TÉTEL **30 pont**

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

A titokban való és felfedésre irányuló lét kitüntetett emberi létmód. (...) Ha néha az állat akár szerszámot, akár hajlékot készít, akár közösséget hoz létre, tettei nem a tudatos létmisztériumból és a feltárulkozó létből fakadnak. Nem "alkotó" tettekről van szó, hanem az állat és különösen a faj világában, a létbiztonságról való gondoskodás sztereotip megnyilvánulásairól. A közvetlenségben-való és a biztonságra irányuló létmódot nem lépi át egyetlen egy állat tudata sem. Az embert bizonyos értelemben a valóban csodálatos alkotói sors ejti foglyul (...).

(Lucian Blaga, *A metafora keletkezése és a kultúra értelme*)

1. Jelöljetez meg a szöveg alapján két egzisztenciális horizontot. **4 pont**
2. Mutassatok rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, a *lét* és a *kultúra* fogalmai közötti egy összefüggésre. **10 pont**
3. Fogalmazzatok meg egy saját álláspontot a szövegben bemutatott filozófiai nézőpont aktualitását illetően. **6 pont**

B. Az erkölcs problematikája kizárólag az ember sajátja, amelyet a céljaink és a tényállás közötti viszonyon való elgondolkodás implikál.

1. Jelöljetez meg három erkölcsi problémát. **6 pont**
2. Illusztráljátok egy konkrét példán keresztül az erkölcs fontosságát egy személy életében. **4 pont**